

Česa se bojijo invalidi

2. del

(Živi ali zombiji)

PREVIOUSLY

on

Česa se bojijo invalidi

Ali res obstajajo? Vlada skuša zanikati. A kako pojasniti nove učinke. ... spremembe ... nova vedenja ... smiselne zahteve v brezbriznem in ksenofobem svetu? Vladne organizacije so ustvarjene z namenom, da jih nevtralizirajo. Ne vedo kam jih dati, kaj z njimi početi.

Kdo so hendikepirani, kaj hočejo, so nevarni? More important than that: kdo so invalidi? Kaj hočejo? Še sami ne vedo, saj so namesto njih vedno hoteli drugi. So brez volje, prestrašeni. **Česa se bojijo invalidi?** V svetu človeka so oboji zatirani. **Hendikepirani** in **invalidi**: se razlikujejo, po čem? Podobnost je očitna. A razlika je skrita.

AND NOW THE CONTINUING

Vem za sovraštvo in nevoščljivost vašega srca.

Niste zadosti veliki, da ne bi poznali sovraštva in nevoščljivosti.

Bodite torej zadosti veliki, da se ju ne boste sramovali.

(Nietzsche F., Tako je govoril Zaratustra, str. 52)

Invalidi se bojijo vsega. ZLASTI SEBE. Zakaj torej toliko hrupa okoli tega? Zato, da ne bi prišlo do pomote. Njihova bojazljivost je prikrita z navidez smiselnim življenjem. Logika sprenevedanja pa se širi v vse smeri njihovih življenj. Bojazljivost jih druži. A hendikep kot manko jim ne da miru. Je v samem temelju njihovega obstoja, je tako zelo očiten, da ima status simptoma, nevšečnost, ki jo vsi po malem hočemo prikriti celo sebi. Lahko, da nam uspe, a to ne pomeni, da ne obstaja, saj je delovanje v ozadju prodornejše in učinkovitejše.

Do pomote prihaja, ker Slovenci in invalidi v duhu niso dovolj veliki, da bi videli razlike. Opozarjanje na strah drugih je v bistvu opozarjanje na zlo, ki ga s tem širijo. Zato imamo to pisanje za etično držo pisca, ki ne želi biti invalid, a se še ni pretvoril v hendija. Saj vendar vsi vemo, da mutacije takega obsega zahtevajo čas in potrpljenje. Tandem, ki si ga invalidi ne smejo privoščiti, saj bi s tem podpisali smrtno obsodbo.

Smrti se bojijo. Bojazen pred smrtjo je leglo zla. Pisec tega dela še ni dovolj razvit, da bi smel trditi, da dela dobro. To početje ni nekaj, kar znamo ali ne: tega se moramo naučiti. Razmišljanje o razliki med invalidnostjo in hendikepom pomeni postajati hendikepiran. Pomeni pa tudi učiti se biti dober. Tj. sprejeti smrt. Šele tako postanemo zares svobodni in lahko naredimo kaj dobrega za sotrpine.

Kot dober primer bega pred smrtjo navajam konstantno sklicevanje na zdravo življenje. Zdrava prehrana, zdrava drža, zdravo gibanje ... Ljudje takega kova ne zdržijo dolgo v družbi invalida. Če že, zaradi lastne tolažbe. Nad tem se pritožujejo sami invalidi. Da, kljub temu, da jih ne maram, ker sem zaradi njih vpet v družbena razmerja, ki me v življenju ovirajo, se z njimi pogovarjam. Pogovarjam se tudi z ljudmi. Ker jih spominjam na invalide, tudi sam čutim in zato razumem, o čem mi togujejo. Velikokrat se spomnim na hollywoodske filme, ko se kak mladenič transformira v dekle, da sme bivati v dekliškem internatu, kjer ga krasotica pripozna za najboljšo prijateljico in mu zaupa skrivnosti, ki jih danes ljudje zaupajo pretežno samo še svojim terapevtom (in občasno meni). Če kdo misli, da jih ne maram zaradi njihovih tegob, naj poudarim, da jih ne maram, ker se ne zganejo in ne potrudijo postaviti po robu avtoritetam, ki jim krojijo (bedna)

življenja. Imajo moč, ki se je ne zavedajo. V interesu vlade je, da do spoznanja o moči ne pridejo. To misijo uspešno izvajajo preko organizacij, ki invalidom lučajo oglodane kosti, ki dišijo po mesu. Invalidi se ob tem kosti lotijo kot zadovoljni psi, ki ne bodo nikoli dojeli, da gre za potegavščino njihovih gospodarjev, ki jih moti, kako poželjivo gledajo njihovi ljubljenski slinje, ki v mastnih potokih padajo na »srvat«, medtem ko v celih kosih požirajo trikrat pregriznjeno meso. S kostjo ubijejo dve muhi na en mah. Utišajo lajež in klic vesti.

Preko organizacij se nad njimi zgrinja tiha groznja, represija, ki jih spremlja že iz zgodnje mladosti. Kar se Janezek nauči, pri tem Janez vztraja. In zlepa ga ne ganemo. Prehod iz naučenega sveta v bolj odprtega in spontanega je boleč in trpeč proces, ki se ne obrestuje. Na tej poti izgubimo občutek varnosti, čeprav je bil varljiv. Za to nam je žal. Pridobimo na pogumu, za kar nam je žal še bolj. Te bolečine se invalidi bojijo, zato so pripravljene sprejeti še tako poniževalno ideologijo, da čim bolj prekrijejo moteče dejavnike, ki jih silijo k muingu. Tako kot me k temu sili pogum.

Beg pred smrtjo se pri ljudeh izraža še na en zanimiv način. Zlasti družba deklet, o čemer smo veliko pisali drugje, se velikokrat izkaže kot beg pred njihovo bolečino, saj je pogled na pohabljenno telo blagodejen. A hkrati tudi mučen. Zato se dekleta, ki izrabljajo pogled na invalida za celjenja ali vsaj anesteziiranje srčno-duševnih ran, z njim tudi pogovarja. Dokler ta igra traja in vsaj invalid pristaja na identiteto ranocelnika, se dekleta v interakciji z njim počuti dobro. Odtegnimo ji za trenutek pozornost z invalida na človeka v njem – to najbolje storimo, če ji poskušamo vsiliti idejo, da gre med njima za erotično-seksualen odnos – in opazili bomo nekakšno stisko. Z invalidi se ta dekleta morajo pogovarjati samo površinsko, saj globina vedno vodi k smrti, ki jo razumemo kot resnico identitete. Le-te se seveda otepajo tudi invalidi, zato je odnos med njimi in dekleti, ki jih potrebujejo kot invalide, blizu idealnosti. Kar preprečuje idealnost, je nemoč absolutno zanikati človeško željo, ki je vedno seksualna. Edini pravi namen, zakaj se nek invalid družijo z dekleti, je v želji po fuku, sprva niti ne v želji po partnerski toplini. Natanko ta želja dela probleme v njunem odnosu ter preprečuje idealnost. Zato so invalidi vedno krivi za razpad takega odnosa. Kar je priročno dekletu, saj mora ohraniti sloves lepe in prijazne duše. Bog ne daj, da bi za trenutek začutila svoj del krivde.

Dekleta mora verjeti, da ni vzrok tega razpada tudi v širšem smislu. Govorimo namreč o brezmadežnosti duše. V katoliško obarvanem okolju in tistem identificiranju z devico Marijo je še kako pomembno ohraniti čistost pred bogom. Na drugem mestu smo razmišljali o dozdevkih in močni sposobnosti za sprenevedanje deklet. Obrat, ki ga storijo, ko zavračajo svoj del krivde, da ne bi ogrozile čistosti duše, je simptom, ki opraviči njihovo skrito držo, željo, da bi tak odnos čim prej propadel. S tem bogu sporočajo: »Saj sem poskusila biti dobrega srca in tudi sem bila, dokler se preizkušeni brat ni pohujšal in s tem ogrozil čistosti moje duše in moje pripravljenosti, da se družim z njim iz čiste ne sebičnosti.« Sprenevedanje upošteva tudi dejstvo, da sicer z moškimi imajo seksualne izkušnje. Invalida torej izrabljajo za sprenevedanje tega, da so fizično razdevičene in zato neprimerne za božjo nevesto. Načrtno pozabljanje seksualnosti invalidov, pomeni promocijo čistosti deklet. Moški nimajo težav s pogovori o njihovi seksualnosti.

Psihološko uravnovešeno dekleta se z invalidom družijo samo, če je pripravljeno upoštevati njegove želje. A ponavadi dajejo vtis, kot da se z njimi družijo izključno zaradi njih. Nekaj deklet mi je celo zaupalo, da s svojimi »tipi« seksualno zaradi njih. Tj. ne zaradi svojega užitka. Priznam, da mi je zadnje čase vseeno, s kakšnimi nameni bi se me dekleta seksualno lotilo. Da bi bilo iz ljubezni, se mi zdi kvalitetna pravljičica. Lahko si me vzamejo iz usmiljenja, lahko jih napade pustolovska sla ali preprosta radovednost. Sem ob-upal.

Potreba po občutku čistosti včasih zahteva omadeževanje drugih in poniževanje dotičnih na ENI in skrajne geste na DRUGI strani.

ad. ENA: obsojajo moške npr. Lastna udeležba pisca je naslednja pripoved. Dekleta, ki študira matematiko in je hkrati konkretno katoliško vzgojeno, je pogosto napadla histerična sila, da me žali in blati. V času mirovanja in vzdržnosti pa me je zelo hvaležno sprejemala in se kdaj celo izpostavila meni v bran, kajti napadov name zadnjih deset let ne manjka. Ker sem si takrat še obetal ljubezni teh nadvse zanimivih bitij, nisem pristal na vlogo psihoterapevta, zato nisem hotel prenašati njenega poniževanja. Ko mi je očitala, da sem butast, ker se ukvarjam s filozofijo, ki je nekaj skrajno neživljenjskega za razliko od matematike, sem se nanjo obrnil z idejo, da je njena motivacija za odnos morda v moji lepoti. Ker v njenem pogledu nisem vizualno nič posebnega, v težkih trenutkih sem celo manjvredna entiteta, sem vztrajal pri vprašanju, kaj jo nosi k meni. Da bi ohranila »čistost«, je storila edino možno dejanje, ki ga je pred trenutkom resnice za ohranitev identitete bilo moč storiti. Vstala je, odprla vrata in brez besed odšla. Nikoli se ni vrnila. Prpa.

ad. DVA. Prav tako udeležba pisca. Gre za drugo stran iste medalje. Za dekleta, ki morda čutijo, da zgublajo mojo naklonjenost. Ker vedo, da si jih seksualno želim, mi včasih vržejo kost: ko sedijo na postelji, zavzamejo izzivalne položaje in me sprašujejo, kako se mi zdi; so situacije, ko mi pokažejo dojke ... in s tem verjamejo, da so storile nekaj konkretnega zame. Na ta način se izognejo ideji, da me izkoriščajo, saj se mi razgaljajo iz nesebičnih vzgibov. Res ste prave dobričine, ker mi omogočate pogled v živo. Podroben ogled tega početja bi pokazal, da gre za preračunljivost. Zdravorazumsko vemo, da je pogled na dekleta, ki si ga želimo, boleč, če izključimo možnost za dotik. Bolj ko razmišljam, bolj spoznavam, da me kot invalida potrebujejo, saj trpim. Trpljenje invalidov nevrotičnega človeka bodisi zelo tolaži ali ga spravlja v stisko.

Pogosto kar oboje hkrati. Smrt ima pri tem glavno vlogo. Invalidi nimajo primernega odnosa do smrti, saj ga kalijo načini pogledov drugih ljudi, ki jim sporočajo *tako rekoč ste že mrtvi*. Mrtvi so kot ljudje. Kot invalidi so še kako živi. Človek je živ, če se nanj kdo naslovi. Nasloviti se na človeka pomeni opaziti in ga prepoznati kot želečega. Invalide prepoznavamo kot bitja zahtev, ne kot bitja želja. Prepoznati človeka kot ŽELEČE bitje pomeni naslavljanje na njegove želje.

Hendikepirani ljudje takšno naslavljanje zahtevajo. S tem zahtevajo status življenja. Upoštevanje dostojanstva igra pomembno vlogo. Ne moremo ga odvzeti, prav tako se mu ne moremo odpovedati. A imamo ga samo, če se prepoznamo kot človeško bitje, tj. zahtevamo, da ga drugi spoštujejo. Invalidi so do svojega dostojanstva, in zato do dostojanstva drugih, ravnodušni. Nimajo svojega življenja, saj jim ga sugerirajo drugi. Nihče jih ne spoštuje, nihče jih ne mara.

Mrtvi so zato, ker se tako do njih obnašajo. Do njih se obnašajo kot do hišnih ljubljencev. Ali pa še to ne. Lastnice svojih malih živali se do njih obnašajo spoštljivo, jih božajo, ljubkujejo, čohajo, negujejo, hranijo in z njimi hodijo na sprehode. Nudijo jim užitke. Če svoje pse zalotijo npr. med nespodobnimi opravili, jih ne obsojajo. Psi so vpeti v socialno okolje ljudi, zato se zdi, da so družabni in prijateljski. Da je neko bitje del družbenega okolja, očitno ne potrebuje imeti statusa človeka. Do njih se v marsikaterem oziru vedejo bolj človeško kot do invalidov. Za njih so oblastniki celo spesnili zakone. Tudi z zdravstvenega vidika so priskrbljeni. Medtem pa invalide s pridom pošiljajo v domove za starejše ljudi, kjer se ne počutijo dobro. Namig je očiten. Ker ga invalidi ne opazijo, naj ga ubesedimo: čim prej crknite, saj vas nihče ne mara, ob vam se počutijo nelagodno, ker jih spominjate na smrt.

Na vse načine jih oblast ovira, da ne bi slučajno kdo od ljudi pomislil, da smo pred smrtjo vsi enaki. To spoznanje pomeni odločitev, da v svojem življenju naredimo kaj pomembnega. Pomeni pa tudi pridobitev sposobnosti za simpatijo in toplino. Na tem nivoju prepoznamo željo drugega in se nanjo tudi spoštljivo naslavljam. Do invalidov so sicer prijazni, a jih ne spoštujejo v njihovem/človekovem bistvu, ki je njihova želja.

Invalidi nimajo volje do življenja. Pomislite – če si seveda drznete – kako bi se vi počutili, če bi kar naenkrat ... bum ... postali tetraplegik. Kar naenkrat bi se nad vas zgrnil plaz predsodkov, diskriminacij, kršenja osnovnih človekovih pravic, seksualnega zatiranja, ... ko bi vas mimoidoči privoščljivo in prestrašeno gledali in se vas, če se le da, izogibali. Imeli bi prijatelje, ki vas ne bi nikoli nikamor povabili, saj niso pripravljeni prilagoditi načina in lokacij, kjer se zabavajo, samo za vas (kar bi pomenilo ljubezen). Če bi to storili, bi se vi počutili živo, saj človek potrebuje drugega, da se nanj naslavlja in upošteva njegov užitek. Čutili bi, da ste del njihovega življenja in da si vas želijo ob sebi. Ker bi upoštevali vaše fizične »motnje«, ne bi imeli občutka, da ste invalid, ovira, ki se je ogibamo, če se le da. Tudi če bi vas kdo prizadel zaradi invalidnosti in bi se sekirali, bi vam prijatelji jasno s svojim vedanjem dali vedeti, da ne vedo, o čem togujete, kajti za njih ne bi bili invalid.

Toda vaš užitek ne bo nikogar zanimal, zato se boste razdajali, ne da bi vas kdo v resnici opazil in vas upošteval kot želeče bitje. V družbi namišljenega prijateljstva boste upali na uresničitev drobca svojih želja. Kar naenkrat boste opazili, da niste privlačni in zaželeni. Sicer se bodo z vami družili, a njihova motivacija si vas bo obetala zgolj kot sredstvo, orodje, ki služi ranocelništvu. Tako je, invalidi so lahko tudi orodje za praktično uporabo, **homeuse tool**.

Začutili boste natanko tisto, do česar ste imeli odpor, ko ste bežno pomislili na invalidnost, a ste hitro preusmerili pozornost. Kar ste pred nesrečo počeli vi, zlorabljali ste invalide. Ko vas bodo torej vsi zaničevali kot človeka, ki si zasluži pozornost, kakršno opazujemo, ko gledamo igrivost lastnic in njihovih psov, in vam ne bodo mogli pomagati niti najbližji sorodniki – morda vas bodo zapustili celo oni – bi vam moralo biti razumljivo, zakaj invalidi nimajo v sebi nič živega.

A ne. Na to si ne drznete pomisliti. Strah vas je smrti, tako kot je invalide strah življenja. Zato so raje mrtvi. Živ človek namreč zahteva, da se nanj naslavljamo, si želi in želi biti zelen. Želeti nekoga pomeni zahtevati, da si nas želi. Zato ni naključje, da si invalidov nihče ne želi, saj bi s tem morali priznati, da si tudi invalidi koga želijo. Sicer pravijo, da za njihove želje vedo, a jih zagotovo ne jemljejo resno.

Vzeti človeka zares pomeni nasloviti nanj našo željo in s tem priznati, da je koristen. Človeško bitje se prepozna v drugem, zato je družbeno bitje. Da smo v nekem občestvu dobrodošli, je odvisno od gonilnih sil, ki ga omogočajo. **Nujno moramo namreč sprejeti dejstvo, da so družbene norme, zlasti moralne, znotraj sistemov prevlade pogosto vsiljene kot obveznosti.** (Giddens A., Nova pravila sociološke metode, str. 54.) Invalidnost je vsiljena norma. Pogoj pa sta telesna ali mentalna hiba. Oblasti skušajo invalidnost vpeti v socialno-politično okolje z ustanovitvijo institucij in zakonskih romanov. Invalide morajo kontrolirati. Najlažje se to doseže z vzgojo. S pomočjo družbenega okolja, ki je vedno prežeto tudi s stereotipi in predsodki, jih navajajo na status, o katerem se ne bodo spraševali in vanj ne bodo dvomili. Kot ribe v vodi, bodo verjeli v en svet.

Da je človek razumel prehod vodnih živali na kopno, si je izmislil evolucijo. Invalidi se bodo rešili svoje vloge samo, če bodo upoštevali evolucijo, ali pa bodo izumrli. Boj za obstanek bijejo še druge družbene skupine in nekaj hendikepiranih posameznikov.

Prežeti z moralo, ki je nepremišljena resnica, so fiksirani na ideje, ki določajo potek njihovega življenja in življenja drugih. Upori in zahteva, ki nastajajo okoli občutka, da si izbojujejo svobodo, so vnaprej določeni v družbenih kodih. Invalidi nimajo orodja, vednosti, da bi jih *heckali*. Za to bi potrebovali človeka. Tako kot potrebuje Neo iz *Matrice* boga sanj, da ga odklopi od vnaprej določenega scenarija. Dokler je koda določala potek njegovega delovanja, ni bil človek, bil je številka, zapis na nosilcu podatkov, bil je podatek. Proces osvobajanja je moral biti izsiljen. Zahteva po odločitvi je absolutna. Ni je moč zavrniti, saj je sama zavrnitev že odločitev. Odločitev za eno ali drugo je vedno svobodna. Če bi se Neo odločil drugače, bi vseeno za trenutek bil svoboden. Svoboda je trenutek odločitve, ne kar sledi. Sledi namreč niz nujnosti, ki nas opominjajo na lastno odločitev. Neo ne bi bil nič manj svoboden, če bi izbral drugače, le nujnosti bi bile druge.

Spoštovanje svobode pomeni, da zahtevamo odločitev. A invalidi ne verjamejo v boga sanj, zato ostajajo kot kod v družbeni matrici. Logična številka, brez svobode. Ker ne vedo, da sanjajo, nimajo alternative. Nihče jim ne ponudi odločitve. Celó jemljejo jim jo. Za to gre pri obravnavanju človeka kot svobodnega bitja: da ga postavimo pred odločitev. »Izberi« je ključna gesta sočloveka, da pokaže drugemu spoštovanje. **Spoštovanje pomeni, da obstaja nekaj, česar ne smemo videti, česar se ne smemo dotakniti.** (Miller, O dozdevkih v razmerju med spoloma.) Odločitev je nekaj nedotakljivega. Moramo jo spoštovati, podpirati in zahtevati. Zase, za druge in od njih.

A invalidi se sami ne spomnijo odločitve. Drugi jih tudi ne silijo v to, zato sklepamo, da jih ne želijo imeti v svojih vrstah. Odločati pomeni vplivati na druge. Breme tega je odgovornost. Za odločitvijo je vedno odgovornost. Zlasti za tisto, česar ne storimo za druge.

A obstajajo bitja, ki jih silijo v odločitev. Prihaja jezdec, ki nikoli ni čutil naklonjenosti in ljubezni. Prihaja in s seboj nosi pogubno orožje, ki bo invalide in okolico pripeljalo v novo ero: življenja vredno človeka.

Ljubljana, ponedeljek, 14. april 2008.